eius opem imploratura. Mira quidem res, & nostris temporibus stupenda: non priùs fœmina orare destitit, quàm viuentem cerneret filium suum. Mortuus reuiuiscit.

XXVII. MANE diei, ab Assumptione beatissimæ Virginis quinti, conuenientibus in ecclesiam cum Rege principibus, cum Clero Episcopis, primùm Missa pro defunctis celebrata est: deindè sublata tabula marmorea, quæ erat pauimento eminentior. Postquàm autem ad sarcophagum peruentum est, tanta indè suauissimi odoris fragrantia in omnium nares dimanauit, vt sibi in paradisum deliciarum Dei rapti viderentur. Ipse verò sarcophagus plenus fuit aqua aliquantum subrufa, & quasi oleo permixta, atq; in ea, perindè atque balsami liquore, ossa preciosa quieuêre. Quibus in mundissimum linteamen collectis, in ipso liquore diutissimè quæsiêrunt annulum, sanéti Regis dexteræ insertum. Sed cùm non inueniretur, iussu Regis aqua illa in argentea vasa effusa est, vt posset annulus certius reperiri. Sed modo sanè admirabili factum est, vt quo plus exhauriretur aquæ, eo magis sarcophagus impleretur. Id vbi animaduersum est miraculi, aquam haustam suo restituêre loco: nec tamen, ac ea accedente, sarcophagus magis abundare visus est. Tum verò cooperto sepulcro, laudes & gratias egerunt diuinæ pietati. Porrò interim dum ex inuento thesauro reparant beatissimæ matris Dei & perpetuæ Virginis altare, Deus, qui est mirabilis in sanctis suis, profusis benignitatis suę muneribus & euidentibus miraculorũ signis se pręsentem declarauit, intantùm, vt tempus illud, quo Saluator vixit inter homines, redijsse videretur, de quo scriptura diuina ait: Omnes, qui habebãt infirmos varijs languoribus, ducebant illos ad Iesum, & curabantur. Hæc verò omnia virtus diuina, non solùm illo die, sed posteà quoq; longo tempore ob merita serui sui effecit, ità vt etiã ab exteris regionibus, cognita beati viri fama, salutis recuperandæ causa permulti, varijs affecti morbis, ad sanéti Regis imploranda suffragia cupidissimè aduolarent. Miri quid dam de eius sarcophago. Luc. 4.

XXIV. COMITISSA Mathildis, eximiæ nobilitatis matrona, tribus annis perpetuo viscerum dolore laborans, iam morti proxima videbatur. A suis verò ad monumentum beati Regis allata, vbi illud attigit, paulatim cœpit habere meliùs: breuiq; recuperata pristina valetudine, magnalia Dei per famuli eius merita in se renouata diuulgauit. Alia miracula cælitùs perpetrata non idcircò prætermisi, quòd ea fastidiam: sed cùm non mihi vni pluat Dominus, qui solem suum oriri facit super bonos & malos: tantam beneficiorum eius copiam, omnium vtilitati consulere cupiens, innumeris sapientibus viris, quos Hungaria fouet & complectitur, stylo prosequendam relinquo. Mathildis Comitissa sic sana. Matth. 5.

XXIX. ILLVD solùm sub libelli finem adijcere libet, miro diuinæ benignitatis munere, diù quæsitum & minimè repertum annulum, cum ipsius beati regis dextera, post eius peractam translationem, inuentum esse. Nam monachus quidam, Mercurius nomine, (qui cùm esset Clericus, thesauri beatissimæ semperque Virginis Mariæ custos fuerat, & iam amore cælestis patriæ sæculo valefecerat) ea hora, qua sancti Regis tumulus apertus fuit, ne quid sacrarum reliquiarum ad se raperet, obiurgatione Regis procùl indè remotus fuit. Sedentiigitur in Choro tristi vultu, iuuenis quidam candido amictus habitu, pannum inuolutum tradidit, ità dicens: Hunc pannum tibi seruandum commendo, opportuno tempore in lucem proferendum. Sacro indè expleto ministerio, monachus in quodam angulo domûs explicat pannum, integramque pij Regis manum cum annulo mirifici operis cernens, expauescit, nulloque conscio, ad monasterium suum, cui præfectus erat, ea absportat, tempus à iuuene ipsi memoratum præstolaturus. Et diù sanè thesauri illius in agro absconditi solus ipse custos perugil fuit. Deindè monasterij eius fundatoribus rem aperuit. Postremò, appropinquante iam tempore, quo erat arcanum illud in publicum efferendum, ad Regis quoque notitiam perduxit. Is verò mox accitis Episcopis, & Hungariæ primarijs viris, cùm multa interim Christus miraculorum beneficia exhiberet, celebrem præfixit diem beati Regis dexteræ eleuandæ. Sed quid sibi vult, fratres mei, quòd cæteris membris resolutis, & carne in puluerem redacta, solam dextram manum cum eius cute, ossibus & neruis, Deus integram conseruauit? Equidem sic sentio, diuini consilij altitudinem id hac re demonstrare voluisse, eleemosynæ studium omnes virtutum gradus transcendere. Quamobrem etiam in Euangelio Dominus ait: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. itemque: Date, & dabitur vobis & alio loco scripturæ diuinæ: Ignem ardentem extinguit aqua: & eleemosyna resistit peccatis. Meritò igitur sancti Regis dextera, corruptionis mansit expers, quæ semper misericordiæ floribus reuiuiscens, ad alendos pauperes nunquàm muneribus distribuendis vacua fuit. Namque pijssimus Rex opem tulit calamitosis & indigis, liberauit oppressos captiuitatis iugo, vestes & hospitalitatis officia impendit peregrinis, viduarum & pupillorum miseriam & inopiam, suam putauit. Mandatum Saluatoris de lauandis aliorum pedibus, quotidiè impleuit, pauperum pedes abluens: eleemosynas præstitit non ex rapinis aut aliorum damnis, sed de suis facultatibus. Vt domos Dei locupletaret, sibijpsi interdixit habendi voluntatem. Denique omnibus pro dignitate prodesse cupiens, carnem suam cum vitijs & concupiscentijs crucifixit. Indè est ergò profecta corporis & dextræ manûs eius admiranda & iucunda veneratio: indè suauis & beata sempiternæ vitæ retributio: indè optatissima supernorum ciuium cohabitatio: Vbi cunctos illustrat semper lucens, nec vnquàm deficiens splendor vnius summæque diuinitatis, patris & filij & Spiritus sancti per infinita sæcula sæculorum, Amen. Dextera sancti regis manus, plurimis annis mansit incorrupta. Matth. 5. Luc. 6. Eccles. 3. Dextera manus eius eleemosynarum largitrix. Iohan. 13.

MARTYRIVM SS. LEOVIGILDI ET CHRISTOPHORI MONACHORVM, SCRIPTVM A S. EVLOGIO LIB. II. MEMORIALIS SANCTORVM CAP. I.

AN. 852.

I. CHRISTOPHORVS monachus contribulis noster, ephebus adolescens, Cordubę natus, & à pueritia nostri auditor, qui post nostrum magisterium cœnobium S. Martini, quod est in montana Cordubensi, loco qui appellatur Roiana, ingressus magnum pie volentibus conuersari specimen sanctitatis ostendit. Hic agnita præcedentium nece sanctorum concito gressu in vrbem descendens, mox obuiare iudici non extimuit: & reddens coram eo testimonium veritatis adnunciat Euangelium, sancta domini prædicat, prophanationibus deditum vulgus exhortatur, arguit male credulos, luituros cum authore fallario æternum profert incendium. Quem continuo iudex sæuo commotus furore carceri deputat: arctioribus macerandum vinculis commendat. AVG. 20. S. Christophorus spõte se offert iudici. Capitur.

II. TVNC etiam Leouigildus monachus Eliberi progenitus, plenæ iuuentutis, vir sanctus, iustus, & timoratus ex Cænobio sanctorũ Iusti & Pastoris, q̃ est in interiori montana Cordubensi, loco qui dicitur Fraga inter cliuosa mõtium & condensa syluarũ, confini viculi Leiulẽsis, qui à Corduba distat * quinq; milliarios lustros, quo se nuper moraturus contulerat, martyrio potiturus aduenit. Et priusq̃ forum intraret instituendi se gratia nos inquirẽs, obsecratur, precatur, exoptat, vt conatus suos nos precibus iuuaremus, eiq; benedictionẽ consummandi agonẽ traderemus, promittens se nostri curã genere ante Dñm, cumq; à nobis firmatus, in pace discederet, mox coram iudice suam relaturus professionem adsistens, dat testimoniũ fidei secundum cæterorũ constantiam: qui cæsus alapis, conuitijsq; distentus illico apud sęuos carceres traditur alligandus. Ibi se famuli Dei alterno fouent cõsultu, roborantur in inuicẽ: sicq; pari voto connexi, cũ iam mactationis hora instaret, præire S. Christophorus, B. Leouigildum reuerentia ætatis exoptat, postmodum ipse ruiturus. Et ita hoc ordine vterq; interijt, 11. Kal. Septembris Era 890. Quorum corpora suppositis adusta incendijs, anteq̃ penitus vrerentur, fidelium cura erepta apud Basilicam sancti Zoili sepulta sunt. * id est milliaribus riginti quinque. S. Leouigildus expetit martyrium. Capitur. Vterque martyrizatur.

MAR-

An. 240. *MARTYRIVM S. PRIVATI EPISCOPI GAVALITANI ET MARTYRIS, VT HABETVR IN ANTIQVIS MSS. CODICIBVS: CVI fidem conciliat S. Gregorius Turonensis Lib 1. De Historia Francorum, cap. 30. & 32. &c. Stylum hincindè nonnihil elimauit Fr. Laur. Surius.*

Avg. 21. VALERIANO & Gallieno Imperatoribus, Romanæ reipublicæ præsidentibus, sæua in Christianos persecutio mota est, adeò vt innumeris illorum edictis compulsi iudices, cum officio ac militari manu certatim vbiq; discurrentes, captos Dei cultores custodis manciparent, & ad iudicia pertractos, verberibus agerent, bestijs lacerandos obijcerent, ignibus torrerent, & diuersis tormentorum generibus excruciarent: vt posset etiam ab ijs mortis remedium desiderari, quos constabat gratulabundos torqueri. Ea tempestate Romæ Cornelius, Cyprianus Carthagine, summi antistites, pro Christi nomine glorioso martyrio coronati sunt. Vnde factum est, vt tanta crudelitate prouocata Domini indignatio, tandem sese declararet. Nam cùm per id tempus Romani Imperij status, pacatis hostibus, incolumis haberetur, repentè omnes penè barbaræ nationes, è suis sedibus erumpentes, aduersus rempublicam quasi coniunctis animis arma tulêre: Orientemque & Occidentem vastantes, vrbes euerterunt, populos trucidârunt, omnia deripuerunt, & terras in quasdam horrendas redegêre solitudines. I.

Alij Cornelium sub alijs passum aiunt.

E quibus tum Alemani, transmisso Rheno, Gallias petiêrunt, non tam virtute, quàm numero, præualidi: quos Regem * Scorconem illo tempore habuisse confirmat antiquitas. Illi igitur multitudine innumerabili, cùm instàr locustarum non solùm per Gallias peruagarentur, sed etiam obuia quæq; protererent, vt hodieq; magnarum vrbium ruinæ testantur, in Gaualitanæ regionis excidium animos atq; arma conuerterunt. Quod cum loci incolæ comperissent, in montem Gredonensem pro rei necessitate confugiunt, expetentes præsidium montis excelsi, quem eatenùs non cura & ars muniërat, sed natura: adeò vt ad eius loci tutelam etiam peregrini populi concurrentes, intolerandam hostium sæuitiam se euasisse gratularentur. Ei verò regioni siue ecclesiæ tum præerat sanctus Priuatus Episcopus, sedem habens in viculo Mimatensi, quòd qui ante eum Episcopi illic fuerant, eo loco & commorati & sepulti essent. Is autem sanctus vir tum religionis studio feruens, tum de quiete solicitus, in eius montis supercilio, quod illi viculo supereminet, cryptam sibi grandi studio & eleganti opere confecit, in qua perpetuò manens, nunquàm indè prodijt, nisi cùm ad agenda pro more solennia egrederetur. Cùm se ergò iam dictæ vrbis homines in Gredonensis montis munitione inclusissent, sanctum Priuatum Episcopum in eius, quam diximus, cryptæ receptaculo hostilis furor reperit: in qua ille degens, licet Gredonensibus corpore non adesset, oratione tamen non defuit. Nam quos præsentia sua consolari non poterat, spiritu confouebat. II.

* *Chrocum.*

Alemanni vastant Gallias.

Manet semper in crypta S. Priuatus Episcopus.

Interea Barbari regionem omnem populabundi peruagantur, & tandem ad Gredonensem locum confluunt, non solùm in eo indigenas, sed etiam exteros populos obsessuri. Cùm autem permultos primarios viros ex alijs regionibus, eò se conferentes, eadem obsidione premerent, non solùm omnem sibi expugnationis spem, sed etiam oppugnandi aditum, præclusere. Itaq; incerti & planè desperabundi, feroces animos adhibuerunt, vt quos magno suo malo vallauerant, diuturno tempore clausos tenerent: & qui vi expugnari non possent, vel fame compellente vincerentur. Dum autem in hac intentione persistunt, fama ad eos perfertur, Episcopum regionis eius non esse cum obsessis, sed in receptaculo, quod pacis tempore sibi fecisset, commorari. Eo comperto, mox ad rapiendum illum hostes aduolant, ea vel maximè spe, quòd si ille veniret in manus ipsorum, idq; obsessi cognoscerent, continuò eorum animi frangerentur, atque ad eam conditionem spontè descenderent, qua suum viderent antistitem teneri. Eunt ergò confestim ad cryptam, deponuntq; sanctum virum in collem, qui erat inter montem & ecclesiam, in quo quoddam est propugnaculum, cui Tutoris nomen vetustus conditor imposuit. Et cùm ibi, vt barbarorum habet vel necessitas, vel consuetudo, per interpretem sanctus vir compellaretur, disceretq; ea causa se * pertinaciter captum, vt suorum animos ad deditionem persuasione sua permoueat, plebemq; & Dei & loci beneficio tutam, ad spontaneam captiuitatem ipse captiuus adducat: respondit se hoc nequaquàm facturum, affirmans nec sacerdotem parere tale suæ plebi præbere consilium, nec populum, loco tutissimo commorantem, deditioni animos accommodaturum: satiusque fore, in quæuis ipsum discrimina conijci, quàm ad tale facinus præbere consensum. III.

Alemanni Gredonens. locum obsident.

Cõprehenditur ab hostibus Episcopus.

* *perniciter.*

E o responso barbari commoti, statim eum fustibus cædunt, multisque actum verberibus, ad vicum vsq; perducunt, sibi persuasum habentes, eum vel post supplicia sententiam mutaturum. At ille in eadem voce persistens, hoc solùm addidit, potuisse illis semel dicta sufficere, si qua prudentia vel humanitate essent præditi: sibi verò, quod ab ipso poscerent, minimè licere. Tum illi maiori indignatione accensi, quippe rationis expertes, ad multo atrociora prosiliunt, tantæ sanctitatis virum ad immolandum idolis compellentes: vt qui ciuium suorum malè suadendo hostis esse nollet, vel animæ suæ inimicus efficeretur. Itaque funesta sacrificia componunt, vtq; ea offerat, multis intentatis minis vrgent, aiuntque eum aut ipsorum immolare idolis, aut tormentis confici oportere. Sanctus Episcopus sine cunctatione respondet: Miror vos qualemcunque antistitem ad tam execranda compellere. Si enim vlla vobis inesset humana prouidentia, posset apud vos absque mea assertione constare, multo esse rectius, loci mei hominem quemlibet etiam atrocissimæ mortis subire cruciatus, quàm plebem sibi creditam prodere, & dum ipse perit, illi perditionis authorem existere. IV.

Cæditur fustibus, dum non vult prodere subditos.

Non vult sacrificare dæmonibus.

His auditis, illi quamuis barbari, tamen moderationem vtcunque fingentes, respondent: Num te ad illicita & solis barbaris vsitata compellimus? An non & Imperatores vestri, & eorum iudices idola colunt, & Christianos omnes sacrificare compellunt? Sanctus Episcopus dixit: Tametsi grauissimum id est, tamen agnosco vera esse quæ dicitis. Perspicua enim sunt Romanorum principum in gentili prophanatione non tam peccata, quàm crimina. Quod nisi ità esset, ad concutiendam & vexandam eorum Rempublicam non tantæ existerent barbararum nationum vires. Quicquid enim in perniciem nostram vos geritis, non à virtute vestra, sed nostrorum Imperatorum falsa religione, id proficiscitur. Sed est tamen Dei nostri, quem vos penitus ignoratis, ea virtus & potentia, vt temporis momento & principes, quos nobis obijcitis, liberare possit ab errore, & idola vestra prosternere, & nobis, quos præsentium afflictionum verberibus castigatis, solita benignitate opitulari. Ego verò spe bonorum æternorum, quæcunque mihi tormenta intuleritis, planè contemno. V.

Mox barbari immaniora proferentes supplicia: Aut sacrifica, inquiunt, sine mora, aut varijs tormentorum generibus te noueris interficiendum, & in exemplum cæterorum, noua & execrabili morte perituru. At sanctus Episcopus ex Dei munere præsentem animum ad omnia toleranda afferens: Adhibete, inquit, cruciatus omnes & finem mihi vitæ imponite. Ego in nomine Dei mei aliud, quàm sum, esse non possum. Melius mihi est, præsentes ferre pœnas, quàm vobis & dæmonibus vestris stultissimè seruiendo, æternos gehennæ experiri cruciatus. Hæc & id genus alia illo dicente, perinde acsi tum primùm inciperent, atrociter in eum barbari sæuiunt, acrioribusque flagris, arden- VI.

Magna eius constantia.